

ПОГЛЯД У ГЛИБИНИ ТЕКСТУ

Оксана Когут

[Бондарук Л. В. Символ у багаторівневій структурі тексту: Марсель Пруст, Моріс Метерлінк : монографія / Людмила Василівна Бондарук. – Луцьк : ПВД «Теердиня», 2015. – 316 с.]

Книга присвячена актуальній теоретичній проблемі. Дослідниця пропонує цікавий підхід, намагаючись відстежити трансформації символів у складному плетиві внутрішньо-текстових та інтертекстуальних зв'язків, показати їхню парадигматичну роль на всіх рівнях тексту.

Важливо, що для глибинного аналізу символістської поетики Л. Бондарук обрала прозові і драматичний твори, які досліджуються в аспекті символізму частіше на ідейно-змістовому рівні (відповідно поезія – на формальному). Такий підхід до вирішення дослідницької мети дозволив репрезентувати роль символу на стилістичному, мотивному, міфічному й архетипному рівнях твору. Знаково, що авторці вдалося простежити розбудовування мовного образу, який проростає з імені предмета і може спочатку виглядати як багатозначна деталь, латентний натяк, а згодом представити численні теми, які доволі поліаспектні, проте гармонійні.

Монологічний, на перший погляд, гіпер-роман Марселя Пруста «У пошуках утраченого часу» (проаналізовано два романи цієї епопеї суб'єктивності – «Імена країв: ім'я» та «Комбре») виявляє свою поліфонічну природу. Романи Пруста, за твердженням Д. С. Наливайка, «належать до великих творів світової літератури, яким притаманний оригінальний та індивідуально-неповторний стиль» [2, с. 331].

Прочитання тексту підпорядковане меті сформулювати теорію символу як доміанти, яка керує/мотивує всіма процесами творення імпліцитних сфер тексту, демонструючи новий погляд на знані твори. Л. Бондарук вдалося актуалізувати чимало глибоких і прихованих сенсів, вміло показати, який складний і багатоаспектний символістський текст, прояснити його внутрішні механізми, надихнути читача на пошук і співтворчість заразом. Нам імпонують міркування авторки, що «стати читачем – це, насамперед, стати шукачем смислу і фахівцем декодування, тобто вміння розрізняти смисл тексту і зміст тексту» [1, с. 8].

У монографії багато перекладознавчого матеріалу (драма М. Метерлінка „Неминуча” представлена трьома мовами: французькою, українською і російською). Дослідниця демонструє вільне володіння лексико-семантичним багатством цих мов, що дає їй можливість осягнути глибокі смисли франкомовного тексту.

Драма М. Метерлінка „Неминуча” репродукує власні неокоди, перепрочитуючи і ревізуючи усталений сакральний зміст, увиразнюючи процес «перетікання» архетипів, символів, образів, асоціацій. Архетипні конструкти (образи, сюжети, мотиви, символи) відображені в колективних психічних константах (міфології, фольклорі, релігії, філософії) культури в цілому, реалізуючись через індивідуальне несвідоме письменників становлять кодову систему, що за умови актуалізації в конкретному рецептивному полі виконує функцію дешифратора багатовікового досвіду людства.

Монографія стала цінним надбанням для перекладачів французької літератури, адже допомагає осягти не лише тонкощі мови оригіналу, але й зрозуміти природу художнього твору. В роботі над перекладом найскладніше відтворити латентні сенси, символи, інтертекстуальні зв'язки та асоціації. Це стосується не лише текстів французьких символістів, очевидно, це стосується кожного високохудожнього твору, бо жоден з них неможливо перекласти на іншу мову без втрат. Але ми все одно перекладаємо (кожен із різним успіхом), намагаємось осягнути вершини мистецтва слова. Зрештою, кожне заглиблення у текст, таке сміливе і водночас професійне, як здійснила Людмила Бондарук, – це розширення горизонтів, збагачення і поступ. Хай книга знайде якомога більше читачів!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарук Л. В. Символ у багаторівневій структурі тексту: Марсель Пруст, Моріс Метерлінк : монографія / Людмила Василівна Бондарук. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2015. – 316 с.
2. Наливайко Д. С. «Суб'єктивна епопея» Марселя Пруста / Д. С. Наливайко // Пруст М. У пошуках утраченого часу. – Т. 7. – Віднайдений час. – К.: Юніверс, 2002. – С. 331–351.